

А.В. Ставицький

Р.Рижков

**Семінар «Міжгранична освіта»,
Круглий стіл експертів з реформування вищої освіти
Мадрид, Іспанія, 22-24 квітня 2013 р.**

Програми та матеріали: <http://madrid2013.bolognaexperts.net>

Метою відрядження національних експертів з реформування вищої освіти в Україні А.В. Ставицького та Р. Рижкова була участь у таких двох заходах, організованих в рамках програм ЄС «Навчання впродовж життя», «Темпус» за участю Асоціації університетів столиць Європи, Брюсельських освітніх служб та Університету м. Мадрид:

1. Круглий стіл експертів з реформування вищої освіти (HEREs Roundtable), 22 квітня 2013 р.;
2. Семінар для болонських та національних експертів з реформування вищої освіти «Міжгранична освіта» (Seminar for Bologna and Higher Education Reform Experts: Cross-Border Education), 22-25 квітня 2013 р.

Під час роботи круглого столу були обговорені результати роботи програми ТЕМПУС у країнах Європи, визначені приклади вдалого досвіду поширення принципів Болонського процесу, а також були представлені перспективи розвитку проекту у найближчі роки. Зокрема було визначено, що через відмову UNICA фінансувати в подальшому ці заходи відбудеться зміна спонсорів, проте через відповідні формальності нове фінансування буде отримано лише з 2015 року. Внаслідок цього, завданням національних експертів у 2014 році має стати проведення консультацій та участь у двох регіональних семінарах. Після 2015 року очікується відновлення проведення звичних семінарів у стандартному форматі.

Під час семінару були обговорені питання розвитку університетської освіти за кордоном. Зокрема, аналізувалися питання доцільності відкриття дочірніх філіалів у інших країнах і було запропоновано два варіанти такої співпраці. По-перше, це може бути відкриття філіалу, який повністю дублює навчальні плани, лабораторії головного вузу. По-друге, це може бути спільна організація, яка створюється двома вузами з різних країн для надання диплому більш потужного вузу. Основна ідея таких заходів – скорочення витрат на одного студента, що дозволяє отримувати освіту більшій кількості населення, особливо з мало розвинутих країн. Фактично, за допомогою такого прийому провідні вузи світу намагаються досягти додаткових прибутків.

На семінарі був проаналізований досвід університету м. Гент (Бельгія), який відкрив власний філіал у Південній Кореї. Така співпраця стала можливою через позицію уряду П. Кореї, який створив абсолютно новий студентський кампус нового покоління, що складається з 4 частин. У кожную з частин запрошений один з провідних університетів (наприклад, 3 частини окуповані провідними університетами США), причому запрошені

університети не конкурують між собою, а доповнюють. Університет м. Гент відповідає за три напрями, пов'язані з біотехнологіями.

У 2009 році був розпочатий цей проект, а лише з кінця 2013 очікується перший набір на бакалаврську програму. Якщо в університеті м. Гент навчається 35817 студентів, то відкриття філіалу додатково дасть близько 1000 студентів при роботі на максимальну потужність. Для проведення занять залучаються викладачі бельгійського університету, які заохочуються вищими зарплатами та можливостями додаткових досліджень.

На семінарі підкреслено, що реалізація такого проекту можлива лише за умови беззаперечної підтримки урядів країн, керівництва університету та відповідних факультетів. Також відмічено, що відповідати за реалізацію проекту має обов'язково окрема людина, що не має інших завдань. Були вказані певні переваги та недоліки такого рішення, вивчена його фінансова доцільність. Новий кампус будується за гроші уряду П.Кореї. Перші 5 років реалізації проекту він позбавлений всіх податків за рішенням уряду П.Кореї, а всі прибутки інвестуються у розвиток філіалу. В той же час університет м. Генту несе лише обмежену відповідальність за фінансовими зобов'язаннями проекту.

Інший приклад стосувався університету м. Ноттінгем (Велика Британія), який відкрив свої філіали у Китаї та Малайзії. Був представлений досвід передачі та уніфікації навчальних програм у головному вузі та дочірніх філіалах. В даному випадку йдеться про зовсім інший досвід, коли головний вуз передає дочірньому всі програми, проводить тренінги викладачів, проте дочірній вуз сам проводить заняття зі студентами, які в кінці отримують диплом головного вузу. Таким чином, студенти зацікавлені у отриманні престижного диплому на батьківщині, що значно зменшує їх витрати. Проте справедливо було відзначено, що у такому випадку скоріш за все відбувається зниження якості навчання, що у довгостроковій перспективі призведе до зменшення цінності даного диплому. Також зазначалося, що аналогічні приклади англійських вузів, що відкрили аналогічні представництва у Єгипті, надають нижчу за якістю освіту за вищі гроші у порівнянні з державним університетом м. Каїр.

Обговорювалося питання щодо різниці між подвійними та сумісними дипломами. Було вказано, що 29% всіх відкритих програм з подвійним дипломом або сумісним дипломом були закриті протягом 3 років після відкриття. Основною причиною було названо відсутність чіткої стратегії в університетів щодо розвитку таких програм. В той же час 95% вузів Європи планують відкривати такі програми у майбутньому, 76,7% – на рівні магістратури, 44,5% - на рівні бакалаврату, 39,2% – на рівні аспірантури. В той же зауважено, що отримання подвійних дипломів при виконанні стандартного навантаження на студента є несправедливим, це питання вимагає суттєвого доопрацювання. Як правило, всі відповідні програми є платними, а тому існують виключно для покращення фінансових результатів.

Також проводилися дискусії щодо розвитку дистанційного навчання (e-learning), його переваг, вимог до навчальних матеріалів, їх уніфікації у різних країнах. Розглядався приклад університету м. Тель-Авів (Ізраїль), у якому створена платформа NanoE1 для розробки курсів для дистанційного навчання. Частина курсів оновлюється щорічно, що робить інформацію надзвичайно актуальною для студентів. Опитування показали, що студенти користуються системою не тільки для дистанційного навчання, а й для підготовки за звичайними програми. На думку розробників, такі системи мають призвести до так званого Education 2.0, що суттєво змінить принципи навчання. Зокрема йдеться про зміну пріоритетів для університетів з передачі знань до їх перевірки та сертифікації. У будь-якому разі, наявність таких систем дає студентам вибір місця та часу навчання, що поліпшує характеристики освіти.

На семінарі для студентів з 23 країн були обговорені проблеми та розроблені плани на 2014 рік. Визначено, що студентам, які є національними експертами, не вистачає тренінгів, які б ввели їх у курс справ. Внаслідок зустрічі була створена робоча група з представництвом у Facebook, яка буде генерувати ідеї для подальшої роботи.

Повний перелік презентацій виступів та дискусій можна знайти за адресою: <http://madrid2013.bolognaexperts.net/page/presentations>